שונים — בעיקר בפריצת הסוללות — פיגרה הצטברות־הכוחות של ארמיה 3, לעומת התיכנון. מצבה של ארמיה 2 היה גם הוא הרה־סיכונים. שיטחי ביצות אשר ממיזרח ל„אי" התעלה (אל־בלח) הכתיבו פיצול מתוכנן של הכוח. מול קנטרה צל־חה דיוויזיית חי״ר 18. שתי דיוויזיות ה־חי״ר האחרות של הארמיה צלחו בין „האי" לאגם המר. שם נועד לקום ראש־הגשר הארמיוני העיקרי, שאליו ינועו אחר־כך גם דיוויזיות השיריון (טנקים וממוכנת) של הארמיה.

דיוויזיית חי״ר 16, עם אלמנטי הטנקים המסופחים, כבר הקימה ראש־

צורת ההגנה היחידה עם טאנקים שהכירו מפקדי יום־הכיפורים היתה ההגנה הסטאטית

גשר רחב בין האגם־המר לאגם־תימסח, והתפשטה כ־6 קילומטר מיזרחה. היא הש־תלטה על איזורי אמיר („החווה הסיגית") ומיסורי, וגם עד „קו הגבעות" וכביש החת״מ (חזיזית — פוטון) כנראה כבר הגי־עה (באיזור מכשיר).

דיוויזיית חי״ר 2 פיגרה אחר שכנ־תה. עד בוקר ה־8 בחודש לא עלה ב־ידה להקים בסיני אלא שלושה ראשי־גשר חטיבתיים, כימעט נפרדים: האחד בין חזית־הדרום לא יותר מאשר המעט־מזעיר: שלא תעשה דבר, ורק תימנע מייזום שגי־אות חמורות מדי ומביצועו.

אכן, כאשר העשייה היא מעל ליכולתו האמיתית של אדם ומעבר לכישוריו, עשוי המחדל לשמש הזדמנות טובה שברעות — יאיר המעש יזיד אמין.

אמת זו נעלמה, כנראה, מידיעת האנשים הקובעים במיפקדת החזית — או נשגבה מבינתם. כך החליט גונן לשלוף את שרון לאחור ודרומה. בעשותו כן, הגשים במו־ידיו וביצע את המהלך היחידי האפשרי, שיכול היה להסוך בבת־אחת, בנסיבות הזן, יתרון ברור לנו, למצב של נחיתות כימעט־מכרעת; ולפתוח במו־ידיו, בעבור המצרים — באורח שלא יכלו לחלום עליו וגם לא לתכננו — את הפתח היחידי לאי־כישלון, אשר בפועל כמעט הפך להם הצלחה־רבתי.

ליכאורה ניתן לראות גם את הרמטכ״ל דויד אלעזר, אשם גם הוא בתזוזת שרון. בערב הקודם הורה אלעזר כי מהלך זה ייעשה רק לאחר קבלת אישורו. ואומנם, אחרי שנפלה ההחלטה במיפקדת חזית הדרום, נתבקש אישורו — ותוך שתי דקות גם ניתן, מפני שאי־אפשר היה אחרת. בכל הנוגע לנעשה בחזית־הדרום גופא, זה המטכ״ל בעיקר מן הנתונים וההערכות שהזרים לו הפיקוד. כיוון שלא ראה ל־החליף את מפקד החזית וגם לא ירד לסיני, לנהל את הלחימה שם באופן אישי, לא היתה לאלעזר כל ברירה, אלא ללכת בעיקר בות הפיקוד. הסיג של אישורו המוקדם, אשר הציב להזזת שרון, היה תמות מלכ־תחילה. וכבר עם נתינתו צריך היה ש־יבינו כל הנוגעים, כי ההכרעה הקובעת־למעשה תהא זו של מפקד הפיקוד, ו־הרמטכ״ל ישמש חותמת־גומי, לא יותר. (העילה הסבירה היחידה לתגבי של אלעזר התבטאה באפשרות שאולי יחליט, מסיבות איסטרטגיות, להימנע מהשקעת אוגדת שרון בלחימה בדרום, כדי שיוכל להניעה לחזית אחרת — כסייג שהוטל על עתו־דות־הדרום בששת הימים. לא מצאתי כל רמז לשיקול כזה, אשר השפיע על קביעת אלעזר).

כך נושא הרמטכ״ל רק באחד־ריות הכללית והאמצעית לשליטת שרון, בכדי לכך שאר המחלקים הי־אופרטיביים הראשיים במילחמה, אבל האחריות והאשמה הישירות, המעשיות והקובעות רובצות על מפקד־הפיקוד לבדו.

נסיגת ה„ביזיון"

קודת הנסיגה מן הגיזרה והירידה דרומה הגיעו לאוגדת שרון ב־10:30. הביצוע החל ב־10:45. במקום חטיבת חיים נכנסה מול הברגה חטיבת גבי. עיקר כו־חה היה גדוד־המילואים הטרי של חיים עדיני, שנוסף על הגדוד המקורי בפיקוד עמיר, אשר שב וניבנה בלילה לאחר ש־נשחק כימעט כליל ביום הקודם.

עדיני נע על כביש החת״מ בעורפו של שרון, ומשום כך לא בא בכל מגע עם ה־מצרים. בהגיעו להברגה הסיבו גבי, לפקו־דת ברן, ורק אז התקדם לכיוון התעלה. ב־11:00 לערך פתח עדיני, לפקודה, ב־הסתערות־הסולו הראשונה לכיוון הפירדאן על ציר חביבה. כעבור מחצית השעה כבר נסוג, באבידות כבדות. עוד קודם־לכן החל ברן מקדם מן הצפון את חטיבת נתקה, עם שניים מגדודיה (השלישי נשאר מול פית־חת־קנטרה המסוכנת). ב־12:00 לערך עזב אמנון, של שרון, את גיזרתו — כפי ה־נראה, בלא שדאג מישהו לתיאום מוקדם ולביצוע החלפה־בקו מסודרת, עם חטיבת אריה של ברן, אשר נעה לגיזרה זו (עם שני גדודים; השלישי תיגבר את גבי). אולי הסיבה היתה, שמשימתו של אריה לא היתה החזקת הקו, אלא הנחתת התקפה ל־כיוון פורקן. מסתבר כי אריה הגיע עד נוזל וחמוטל.

ב־14.00 לערך נסוגה חטיבת שומיה של שרון מגיזרתה, בלא שתוחלף על־ידי כוח

באותו יום מכריע הוריד פיקוד־הדרום ממצבתו הפעילה רבע מעוצמתו הכללית

כלשהו. במקומה נותר במקום רק גדודו הבודד של כרמלי.

באותה שעה — 14:00 — ציווה הפיקוד לפתע את שרון, שיעצור מייד את מרוצתו דרומה, ישוב על עיקבותיו לגיזרתו המקורית, יתי־קוף את החווה־הסינית, „מיסורי" ו„מצמד" — רק כדי שלאחר־מכן יחזור וישים פניו דרומה, אל אר־מיה 3.

אותה עת עדיין היה ברן במצב התקפה: הסתערות־הסולו השנייה, של גדוד יגורי מחטיבת נתקה, החלה, על ציר ערוב, מול זרקור, רק ב־14:30. אריה היה אז עדיין „לוחץ" (אחד הביטויים הריקים־מתוכן, ש־התאזרחו בצה״ל ביום־הכיפורים. משמעותו הרגילה: „עומד במקומי ושומר מגע")
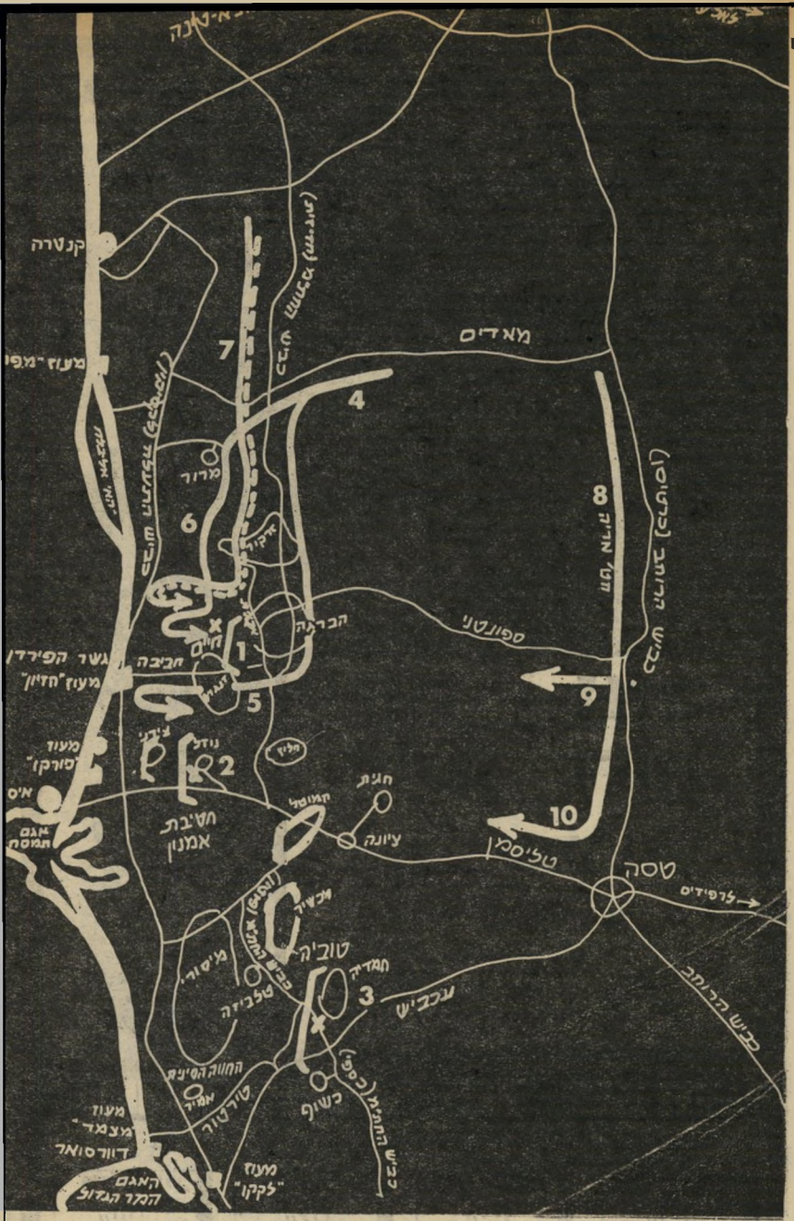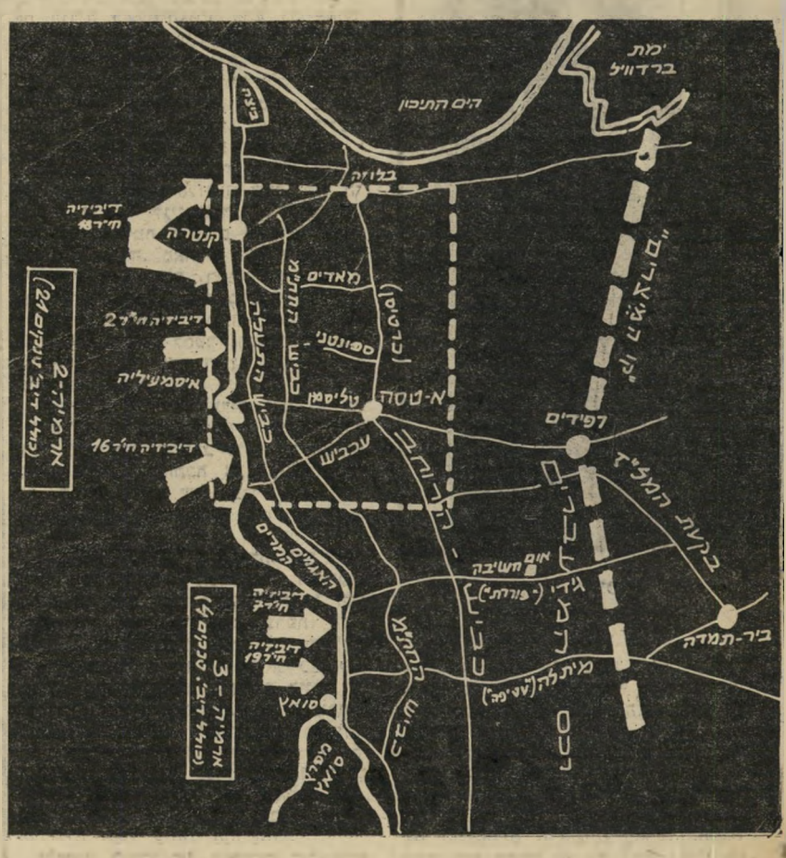
(המשך בעמוד 40)